

Regionálny úrad školskej správy v Trenčíne
Stredná odborná škola strojnícka Partizánska 76 Bánovce nad Bebravou
Mesto Bánovce nad Bebravou
Obec Uhrovec
v spolupráci s
Trenčianskym osvetovým strediskom v Trenčíne
Spoločnosťou Alexandra Dubčeka
a Mestským kultúrnym strediskom s. r. o. v Bánovciach nad Bebravou
usporiadajú

28. ročník krajskej súťaže v rétorike

Štúrov a Dubčekov rétorický Uhrovec

Propozície súťaže

Termín a miesto konania:

7. máj 2025 DOM KULTÚRY Uhrovec

Odvoz účastníkov súťaže z Bánoviec nad Bebravou do Uhrovca (o 8:00 h z autobusovej stanice) a späť (po skončení a vyhodnotení súťaže) bude zabezpečený spoločným autobusom.

Uzávierka prihlášok: 7. máj 2025

Prihlásenie:

Podmienkou účasti je doručenie záväznej prihlášky do 21. apríla 2025:

- **osobne**

- **na poštovú adresu:**

Stredná odborná škola strojnícka

Partizánska cesta 76

957 01 Bánovce nad Bebravou

a na obálku uveďte heslo „Rétorika“

- **na e-mailovú adresu: prihlaskaretorickyuhrovec@gmail.com**

Poslanie súťaže:

Poslaním súťaže je formovanie vzťahu mladých ľudí k rodnému jazyku a významným osobnostiam, rozvíjanie verbálno-komunikačných schopností mládeže, skvalitňovanie ich rečového prejavu, vyhľadávanie talentovaných žiakov, rozvíjanie ich nadania, vytvorenie konkurenčného prostredia na vzájomné porovnávanie svojich schopností.

Podmienky súťaže:

Súťaží sa v troch kategóriách:

I. kategória: žiaci 4. – 6. roč. ZŠ a žiaci 1. triedy osemroč. gymnázií (príma)

-reprodukcia

Súťažiaci si vyžrebuje text (rozprávku, bájku, krátky príbeh a pod.) v rozsahu asi 200 slov bez ukončenia.

Úloha: počas **3 minút** rozpovedať obsah textu so samostatným dotvorením konca príbehu.

Čas na prípravu: 15 minút

II. kategória: žiaci 7. – 9. roč. ZŠ a žiaci 2.– 4. triedy osemroč. gymnázií (sekunda, tercia, kvarta)

- žánre : a/úvaha, b/ žáner podľa vlastného výberu

a/ súťažiaci prednesie doma pripravenú voľnú tému – vyjadrenie vlastného názoru – úvaha.

Čas na prednes: **3 – 5 minút**

b/ súťažiaci prednesie vyžrebovanú (nezverejnenú) tému - vyjadrenie vlastného názoru bez obmedzenia žánru.

Čas na prípravu: 15 minút

Čas na prednes: **3 – 5 minút**

III. kategória: študenti stredných škôl (gymnázií, stredných odborných škôl, združených a spojených škôl, 1. - 4. roč. štorročných a 5. – 8. roč. osemroč. gymnázií /kvinta, sexta, septima a oktáva/)

- žánre: a/agitačný prejav, slávnostná reč, kultúrno-spoločenský prejav b/úvaha alebo výklad,

a/ súťažiaci prednesie doma pripravenú tému - **agitačný prejav, slávnostná reč, kultúrno-spoločenský prejav**

Čas na prednes: **3 – 5 minút**

b/ súťažiaci prednesie vyžrebovanú (nezverejnenú) tému – **úvaha**

Čas na prípravu: 15 minút

Čas na prednes: **3 – 5 minút**

Texty môžu byť prednášané nasledovnými spôsobmi:

- spamäti,
- podľa stručných poznámok,
- improvizovane.

Podmienky účasti :

Do krajskej súťaže môže každý okres v I. a II. kategórii prihlásiť iba **1 víťaza** .

Do III. kategórie môže stredná škola prihlásiť jedného žiaka. (Organizátor súťaže prihlasuje do každej kategórie 1 žiaka.)

Cestovné do Bánoviec nad Bebravou hradí účastníkom súťaže vysielajúca organizácia.

Súťažiaci a pedagogický dozor majú zabezpečený obed v Uhrovci.

Pozvánka a organizačné pokyny budú zverejnené na stránke RÚŠS v Trenčíne.

Riadenie súťaže:

Súťaž je organizovaná na úrovniach:

- školské kolá - organizujú školy
- okresné kolá - organizujú školské zariadenia (CVČ)
- krajské kolo—organizuje Regionálny úrad školskej správy v Trenčíne
- celoslovenské kolo - organizuje Podpolianske osvetové stredisko vo Zvolene

Bližšie informácie: PaedDr. Stela Exlerová

Mobil: 0903 253 261

E-mail: s.exlerova1@gmail.com

Ing. Janíková Zuzana
riaditeľka školy

Bánovce nad Bebravou 14. novembra 2024

Príloha:

Prihláška

Kritériá hodnotenia rečníckych prejavov

I. kategória - rozprávanie

1. Hodnotí sa ústny, súvislý rečnícky prejav podľa obsahu a formy:

- a/ myšlienková nadväznosť na zvolený text
- b/ správnosť výrazov, obsahová správnosť, zrozumiteľnosť
- c/ výslovnosť, intonácia, artikulácia, tvorenie viet
- d/ celkové vystupovanie

2. Spôsob reprodukcie:

- a/ podrobný: žiak/žiačka reprodukuje vzor, dodržiava jeho kompozíciu a štylizáciu.
Ide o skrátenie textu s malými odchýlkami v štylizácii;
 - b/ stručný: žiak/žiačka odlišuje hlavné od vedľajšieho; zostručňovanie je spojené so štylizačnou úpravou s menšími zásahmi do celkovej stavby textu;
 - c/ voľný: žiak/žiačka rozpráva dej prečítaného textu podrobnejšie svojimi slovami, využíva primeranú slovnú a vetnú synonymiu,
 - d/ kombinovaný: miestami ide o podrobnú a miestami o voľnú reprodukciu, zaraďujú sa citácie.
3. Dodržanie časového limitu (max. 3 min).
4. Spôsob vlastného uvedenia textu, originalita spracovania témy.
5. Vypointovanie ukončenia príbehu.

II. a III. kategória - úvaha, výklad, agitačný prejav, slávnostná reč

1. Obsah a kompozícia - originalita vypracovania témy, dodržanie myšlienkovej línie (kohéznosť textu), presvedčivosť prejavu – osobná zainteresovanosť, výber rétorických prostriedkov (rečnícka otázka, zvolanie, apostrofa, enumerácia, prirovnanie, gradácia, atď.)

2. Prednes:

- a) komplexnosť rečového prejavu (reč vo zvukovej podobe; pohybové prvky – gestá, mimika, postoj...)
- b) spisovná výslovnosť, technika reči (respirácia, fonácia, artikulácia)
- c) prozodické vlastnosti (intonácia, zmeny tempa, intenzita hlasu, melódia, pauza, dôraz)

3. Celkový dojem – vzhľad a úprava zovňajšku, sebavedomie, kontakt s publikom

Slávnostná reč

Slávnostná reč je prejav, ktorý je prednesený pri mimoriadnej, slávnostnej príležitosti. Takýto prejav je oficiálny a prednáša ho vynikajúci kultúrny alebo politický činiteľ. Slávnostná reč sa prednáša pri oslave nejakého významného výročia (oslava narodenín vynikajúceho národného činiteľa, slávneho národného podujatia, pohreb slávneho človeka, a pod.). Slávnostná reč je vo svojej podstate úvaha, ktorá sa prednáša ústne. Má preto všetky znaky úvahy. V slávnostnej reči, podobne ako v úvahe, sa poslucháči nepočujú. Fakty, ktoré sa v reči prinášajú, slúžia iba na to, aby sa mohlo uplatniť a zdôrazniť vysoko kladné hodnotenie tých vecí, ktoré sú témou slávnostnej reči. Slávnostná reč musí byť dobre premyslená a vopred pripravená. Rečník ju musí predniesť precítene. Preto musí mať veľký osobný vzťah k tomu, o čom hovorí. Aby reč zapôsobila na poslucháčov, treba, aby v nej boli pekné a pre poslucháčov nové myšlienky, ktoré by boli vyslovené pôsobivo. Preto sa v slávnostnej reči nemajú vyskytovať ošúchané výrazy. Stavba viet má byť jednoduchá, ale

mohutná. Vety sú stavané tak, aby vyzneli rytmicky. Miestami, ale zriedka, používajú sa aj rečnícke zvolania a otázky, aby sa reč podfarbila citovo.

Výklad

Vykladať niečo, to značí vnikat' do zložitého stroja, v ktorom všetko so všetkým súvisí, a ďalej to značí odkrývať spojenia, vzťahy a kombinácie javov (charakteristický pre matematiku, fyziku, chémiu, gramatiku).

„výklad“ – podstata – rozvádzať, vysvetľovať, objasňovať

Úvaha

- Úloha – osvetliť nejakú vec – už známu – z nového hľadiska, zhodnotiť ju z hľadiska mravného a svetonázorového a z hľadiska jej významu pre životnú prax.

- Úvaha má vždy filozofický ráz!!!

- Úvaha je zafarbená subjektívne.

Hlavné znaky úvahy:

_ nevykladá sa nový materiál, ale vychádza sa z vedomostí, ktoré sú čitateľovi známe;

_ známe fakty sa hodnotia a prehodnocujú, hodnotia sa z hľadiska pevného svetonázoru, autor chce dosiahnuť, aby poslucháči zaujali rovnaké stanovisko ako autor;

_ pri hodnotení podáva autor návrh na zaujatie stanoviska, na riešenie;

_ látku treba usporiadať pôsobivo tak, aby jasne vynikli súvislosti medzi príčinami a následkami a medzi podmienkami a dôsledkami faktov;

_ hlavnou podmienkou je hlboké mravné presvedčenie o pravdivosti nášho hodnotenia a o pravdivosti prednášaných faktov;

_ „úvahou“ môže byť jedna replika z dialógu, jedna sentencia, jedna slávnostná reč... atď.;

_ slovník úvahy má približne také vlastnosti ako slovník populárneho článku:

_ má nižší index opakovania slova,

_ nepoužívajú sa úzko odborné termíny, fakty, čísla (ak, potom iba málo),

_ dôraz sa kladie na vzťahy vecí a javov;

- úvaha je zovretý text!!!

- úvaha má v princípe kostru výkladu!

- úvaha má úvod, jadro, záver!!!

PRIHLÁŠKA

Závazne sa prihlasujem do súťaže 28. ročník Štúrov a Dubčekov rétorický Uhrovec, ktorá sa uskutoční dňa **7. mája 2025** v Uhrovci.

Meno a priezvisko:

Kategória:..... Trieda:.....

Dátum narodenia:

Trvalé bydlisko:.....

Adresa školy a PSČ:.....

.....

Titul, meno a priezvisko doprevádzajúcej osoby:

.....

Tel. kontakty (škola, mobil):.....

Kontaktná e-mail.adresa.....

Pečiatka a podpis (CVČ 1. a 2. kategória, riaditeľ školy 3.kategória)